

MŰVÉSZETI IRODALOM

A PHOENIX-MADÁR. A nagy orosz katasztrófa egy időre elnémította az orosz tehetségeket, akik pár éven keresztül csak gondolatban alkothatták meg művészi álmaikat. A bolsevizmus első éveit elpusztították a műpártoló közönséget és a művészeket, még sokan azok közül is, akik bele tudtak volna illeszkedni az új társadalmi „rend”-be, vándorbotot vettek kezükbe és a Nyugat nagy metropolisáiban próbálták új életet. Oroszország legnagyobb színészeti színtársulatba verődve, mint a régi vándorszínészek, városról-városra járnak és utólráhatatlantól tökéletes színjátékukkal élik ámulatba Európát: a Kék Madár kabaré-társulat mindentől a legnagyobb diadalokat aratja, a régi cári balett csodálatos balerinái Európa különböző nagy operáinál és kisebb színházainál helyezkedtek el, festők és szobrászok nagy része szerette bolyong, igaz, hívó orosz lélekkel bízva a művészet nagy feltámadásában.

Az a Berlinben megjelenő orosz művészeti folyóirat, amely *Zsar Prica* néven 1921-ben indult meg, e várva-várt feltámadás szimbóluma. A *Zsar Prica* az orosz népmesék csodás madara, ugyanaz, ami a régi népek hitében a phoenix-madár, amely aggszáj korán elégeti magát és — hamvaiból új életre kel. És a *Zsar Prica* igazolja az orosz művészet megifjodását és megerősödését, mert ez a folyóirat hadat üzen az elmúlt évtizedek művészeti cinizmusának, annak a nyegleségnek, amely a színpadokon a hanyag beszédben, az alkotó művészetekben pedig a pongyoltság kultuszában nyilvánult meg. Hadat üzent a művészeti idealizmus tagadásának.

A *Zsar Prica* (szerkeszti Alexander Kogan) a külföldre szorult orosz festők, szobrászok és színészek folyóirata. Valami különös ihlet szállja meg az embert, amint lapozni kezd gyönyörű, színes illusztrációi között. Ezek a művészek, akik ezt a folyóiratot szerkesztik, akiknek képeit reprodukálva benne találjuk, szent fanatizmussal hisznek a művészetben. Egészségesek, erőteljesek és fejlődésképesek, visszamentek hangulatát, színekért a legősből forráshoz: a népmeséhez. Valahogy úgy érzi az ember, hogy még a legmodernebb orosz kubistákat és futuristákat is *Bilibin*-nek, a nagy meseillusztrátornak az izlése

hatotta át. De amikor a *Zsar Prica* a művészeti idealizmus tagadásának hadat üzent, nem tért vissza az akadémikus irányhoz, hanem új utat tört. A művészetek hivatása az illuziókeltés és ezt az illuziót az orosz művészek gondosan megválasztott témáikkal, eleven, sokszor sikkoló színekkel érik el. A népi romanika nem ismer leomplottságot, a nép egészséges fantáziája színes és szélsőségeket kereső: vagy vakítóan ragyogó, vagy betegesen sötét, vagy gút a nap, vagy komor, áthatolhatatlan az éjszaka, mely rémekkel van tele. Ez a korszak, amely a *Zsar Prica*-ban eddig megjelent és talán még sokáig megjelenendő művészi alkotásokat egybefoglalja, külön művészeti korszak, amellyel a műtörténetek önálló fejezetekben fognak foglalkozni.

A *Zsar Prica* az élő művészek alkotásain kívül régi orosz metszeteket és képeket is közöl. A legjobb orosz írók és költők novellái és verseit adja ki, gyönyörű tipografiai kiállításban. Valami nagy megújulás, művészeti feltámadás érzik ki az egész folyóiratról, valami hallatlanul nagy öntudat, valami csodálatos bizalom a művészet jövőjében, szent idealizmus az emberiség megváltásában. TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

A NÉMET MŰVÉSZETTÖRTÉNETI FOLYÓIRATOKBÓL. Tagadhatatlan tény, hogy a német művészettörténeli irodalomban mind fokozottabb arányban foglalnak teret azok a munkák, melyek a sajátosan német szellem, az őseről germánység művészi megnyilatkozásaival foglalkoznak. Míg egy évtizeddel ezelőtt a német művészettörténetek érdeklődése egyenletesen oszlott meg a legkülönbözőbb korszakok és fajok között, sőt az ő munkakörük volt a leguniverzálisabb, olyannyira, hogy e tudományak csaknem minden területén áttörő és alapvető tevékenységet fejtettek ki, ma már önkéntelenül is követik a francia példát a *figyelmük elsősorban a nemzeti mű felé irányul. A megpróbáltatások éveiben újra meg újra az igazi nemzeti értékek vázra. Benső erő és férfiaság: Dürer művészetéről szólva e két főtulajdonságot emelte ki Goethe. És mennyire ez a lényege minden német, minden germán művészetnek! Midőn az utóbbi időben a német*

művészettudomány ismét határozottan mutat rá e nagy nemzeti értékekre, teszi ezt nem a multakon elmerengő, passzív rezignációval, hanem azzal a fellett szándékkal, hogy a jelen számára az önmagáraismerés nagy erőforrásait tárja fel.

Most csak két előkelő tudományos folyóirat, a *Zeitschrift für Bildende Kunst* és a porosz állami műgyűjtemény évkönyvének néhány kiemelkedőbb cikkére akarjuk felhívni a figyelmet. Valamennyi a folyó évről első felében jelent meg.

Dürerenek az 1500-as évből keltezett, hideg ünneppélyességű önarcképe a müncheni képtárban, már eddig is kérdések egész sorát keltette. Főleg a képnék több körülményből tőlkorainak látszó datálása adott alkalmat vitákra. *Hans Curjel*, Hans Baldung Grien monografusa, a *Zeitschrift für Bildende Kunst* 1925—26. évi első füzetében közzétett tanulmányában az 1500-as dátum hitelessége mellett száll síkra. Nézete szerint legalább a festmény nagy egésze csakugyan ebben az évben keletkezett, csakhogy később, idősebb korában a művész főleg az arcrészeket jelentékenyen átoldozta. Ekkor nyerte a festmény az eszményítő fellogásnak ama jegyeit, melyek révén oly közel rokonságot mutat a Krisztus-ideál protestáns megfogalmazásával.

Ugyanebben a füzetben *Hans Posse* ismeretlen a vezetéke alatt álló drezdai képtár egyik új szerzeményét, Johann Lias (Jan Lys) festményét: Herkules a választásnál. Jellemző alkotása ennek a végtelék közötti hányódó művészgyenyiségnek, mely olasz iskolázottságából oly mohón lta fel a Délnek meleg érzékiségét, lényegében azonban megtartotta az északi, erősebb természetet.

Fontos eredményt hoz *Walter Hugelshofer* cikke. Megállapítása szerint a számos munkájáról ismert „Messkirchi mester” Marx Weiss württembergi festővel azonos. A megállapítás kiindulópontjával a mester egyik Louvre-beli festményének és Zürichben lévő üvegfestménytervének szignatúrája szolgált. Marx Weiss 1500 körül született, valószínűleg Württemberg nyugati részében. Nürdingenben Schüaefeinnél tanult, majd szűkebb hazájában, a Boden-tó körül működött. Nagy és kiterjedt tevékenység után halt meg 1580-ban.

A *Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen* ez évi első füzetében *Jean Louis Sponcel* folytatja *Pfötner*-tanulmányait, melyek rövid időn belül könyv alakban is megjelennek. A második füzetben *Paul Kirm* cikke a német renaissance képté teszi teljesebbé, midőn közli a Dürerrel is szorosabb kapcsolatban állott olasz festőnek, *Jacopo de' Barbarinak* Bölcös Frigyes szász választófejedelemhez intézett emlékiratát. A humanista szellem és a művészi öntudat megnövekedésének tünete, hogy ez az emlékirat a művészet tudományos jellege mellett érvel és kívánja a festészet felvetését az „artes liberales” közé.

Elfried Bock egy eddig félreismert Grünwald-rajzot ismertet s abban, egy ószszakállas férfi profilba állított, grandiózus mellképében, feltételezen *Guido Guersinek*, az isenheimi oltar donátorának vonásait látja.

Magyar vonatkozású kitérésénél fogva közelről érdekel minket *Ludwig Burchard* cikke: *Zwei Papsbildnisse Tizians*. (Jbuch d. pr. Katsamm. 1925. II. füz.) Megbeszéli a Történelmi Képcsarnoknak Szolimán szulán által ábrázolt arcképt (Takács: *Katalogus 89.*), melyet 1891-ben mint Tiziano művét szereztek meg. Bár a szerző nem autopszia, hanem csak fénykép alapján ítélt, nem tartja kizártnak, hogy a *budapesti festményben csakugyan Tiziano kései műve* vagy annak hi másolata maradt ránk. P.

ALLGEMEINES LEXIKON DER BILDENDEN KÜNSTLER VON DER ANTIKE BIS ZUR GEGENWART. Ennek a nagyarányú, *Thieme* és *Becker* által alapított művészlexikonnak most jelent meg a 18. kötet, amely a *Hubatsch* és *Ingouf* közé eső címszókat foglalja magában. A mű most *Seemann* kiadásában, *Hans Vollmer* szerkesztésében, Lipcseben jelenik meg, mintegy *négyszáz* szakember közreműködésével és kiterjed minden idők és minden nép művészeire. Nevezetesen feldolgozásra kerülnek benne — ami más hasonló vállalatoknál hiányzik — a kínai, japáni, perzsa, indiai stb. művészek adatai is. Az előtínik fekvő új kötet méltó párja az eddigiéknak: hangsúlyszorgalommal van itt egybeahordva minden fontos adat s minden cikk végén oly, lehetőleg kimerítő, bibliográfia van, amely lehetővé teszi, hogy a kutató megtalálja az utat a részletesebb irodalomhoz is. Minket e nagy nemzetközi jelentőségű mű azért is érdekel, mert benne először kapott megfelelő helyet a mi művészetünk is, amelynek anyagát *Lyka Károly* dolgozta fel. A nagy lexikonréti kötetek mindegyike 600 oldalas: egész könyvtár pótol tehát s végre megvalósítja oly sok abba-hagyott művészlexikon szerkesztőinek vágyát: megközelítően teljes. Ez éppen nem könnyű feladat, mert egyrészt be kellett itt számolni a multa vonatkozó kutatások legújabb fázisairól, másrészt a világ minden részében elszaporodott kiállítások résztvevőit sem könnyű számon tartani, életrajzi adataikat egybegyűjteni. Az óriási arányú vállalkozás csak azért sikerülhetett, mert valóban szükség volt rá a múzeumokban, a gyűjtők könyvtárában, a közkönyvtárakban egyaránt.

BÉCSI MŰZELMUKATALOGUSOK

I. GALERIE DES XIX. JAHRHUNDERTS

A bécsi múzeumok a Hans Tietze által kidolgozott nagyszabású fejlesztési program alapján jelentős átalakuláson mentek át. Tietze programjának ismeretése kívül esik e sorok

feladatán, most egyszerűen ismertetni akarjuk a Belvedere felső részében felállított és az elmúlt 1924. évben megnyitott modern múzeumot, mely a XX. század galériája címét viseli, de lényegében a XIX. századi osztrák művészet egybefoglalása. A szigorúan megrostált anyagot a Művészettörténeli Múzeum modern osztálya, az osztrák állami galéria szerzeményei szolgáltatják a kiegészítettek azt az akadémiai képtár és az Albertina néhány kiválóan fontos letételével.

Az 1720—22. években Johann Lucas von Hildebrandt építette épület, Savoyai Jenő herceg híres nyárkastélya, két emeletét foglalja el a gyűjtemény, melynek előtünk fekvő katalógusa az egész kiállított anyagot ábcé-rendben, minden képet és szobrot reprodukálva sorolja fel.

Magyar szemmel nézve először is azt állapíthatjuk meg, hogy csak egyetlen magyar festő műve, Markó Károlyé szerepel a kiállításra került anyagban. Ha a múzeum kizárólag az osztrák művészetet ölelné fel, nem lehetne ez ellen észrevételünk, — de a múzeum nem kizárólag osztrák művészetet mutat be, franciákat és németeket is felül és van cseh és lengyel festője is, miért oly szegény tehát magyar művészekben? Ha a múzeumnak az a célja, kimutatni az osztrák művészet szerepét a XIX. század művészetében s e célból felülről azok művészetét, akik az osztrákokra hatottak és kikre az osztrákok hatottak — a magyar művészet bekapcsolása elől el nem zárkoznak. Mindkét szempontból be kell mutatni magyar művészeket. Az első esetben: *Munkácsyt*, ki nem egy német és osztrák festőt befolyásolt, azután *Paul* Lászlót, ki egész sor osztrák festőre hatott (Jettel, Ribarz, Russ), *Mészöly* Gézá, kinek hasonlóképp nagy viszhangja volt az osztrákok között. *Lotz* és *Thán* bemutatása a Rahl-iskolával való kapcsolatuk miatt elengedhetetlen. Másodalt, az osztrák művészet jó sokáig erős hatást gyakorolt a magyar művészekre, *Zichy* egyenesen Waldmüller-tanítvány, *Boros* is a bécsi genre képviselője, *Rahl* pedig Munkácsy, *Lotz* és *Thán* mestere, stb. Messze vezetne ennek a részletes kifejtése, pedig igen tanulságos lenne az osztrák művészetudomány szempontjából is. Most egyszerűen konstátáljuk, hogy a katalógus szerint minderről a múzeumban szó sincs.

Most pedig áttérünk egyes megjegyzésekre. Az *Al-*ok nagyon sokat foglalkoztak pesti látképekkel, ezek közül nem találunk egyet sem. *Amerlingnek* Alconière-ről készített arcképében, aki a katalógus szákszavú megállapítása szerint a luccai (helyesebben a pármái) herceg udvari festője volt, senki se sejtene, hogy magyar festőt ábrázol, aki sokáig Pápan és Pesten élt és dolgozott. *Tina Blaus* sokáig dolgozott Szolnokon, magyar tárgyú képe ellenben nincs a múzeumban. Ha *J. D. Böhmöt*, ki pedig a Szepességből való, osztrák művésznék veszik, még

megértjük, hiszen egész életét Bécsben élte le. De legalább magyar tárgyú emlékérmét is őriznek tőle. Magyar tárgyú osztrák képeket a galériában csak a következőket találunk: *Gauermann* vízfestményét; Lovakat itató magyar parasztok (155. sz.), egy 1837-ben festett kép tanulmánya, *Pettenkofer* tizenkétmagyartárgyú művét. *Cigányok*, betyárok, paszta, — ez volt az osztrák művészek túlnyomó többségének szemében az egész magyar kultúra, még a XIX. században is. A magyar művészek a bécsi művészi kultúrát sokáig jól felhasználják, *Amerling*, *Waldmüller* és *Rahl* a magyar művészek egész sorára mély hatást gyakorolnak s ezt hálálisan el is ismerjük. Az osztrák művészet megismerése tehát — éppen azért a magyar műtörténet szempontjából is — lényeges feltétel a magyar művészettörténet számára s így az új múzeum jelentőségét kötelességünk elismerni és méltányolni. Csakohogy, mint láttuk, a múzeum erősen fejlesztesse és kiéltésre szorult, az új vásárlások azt igazolják, hogy a múzeum vezetősége, a kitűnő Haberditzl tudatlában is van ennek. Kívánatos lenne, hogy ez a kiéltés figyelembe vegye az osztrák műtörténet egész körét s így ne csak azokat az idegen mestereket, akik általános fejlődéstörténeti szempontból fontosak, hanem elsősorban azokat, akik az osztrák művészet szempontjából azok, tehát a magyar művészi kapcsolatokat is figyelembe veendőék.

(I. b.)

E. M. GODENNE: MIKLÓS HORN-
NYÁNSZKY, UN PEINTRE HONGROIS.
Anvers. Vie Artistique-kiad. 1928. Egy antwerpeni művészeti újság, a Vie Artistique külön lenyomatban adta ki szerkesztőjének Hornyánszky Miklósról írott — öt képpel illusztrált — cikket, melyhez mellékelve van a belga lapoknak, a Le Théâtre, Neptune, Metropole, Matin, Gazette de Charleroi s a Vie Artistique 1924. évfolyamában megjelent kritikái. A fiatal művész felfogását élénken jellemzi Godenne tanulmánya. Megtudjuk, hogy Hornyánszky szerint a képek gondolatébresztőnek kell lenni, komolyának, melynek Legjobban közelíti ezt meg „Köszörűs” című képe, melynek alakjai az élet nyomorát tükrözik. „A sirató asszonyok” című művén a sírnál éjjel-nappal síró asszonyok tört zokogása az emberiség fájdalomát szimbollizálja. Ilyenfajta műveit gondolateltelő erejűkért dicséri. Hasonlóképp elismeréssel szól emberi jellemet ábrázoló arcképfestészetéről is. Nagy elismeréssel szól Hornyánszky művészetéről a többi belga lap is.

A művész jelenleg Angliában tartózkodik, ahol Mrs. Pacchiri (Arányi Adél hegedűművész), Miss Miriam Rothschild képmását és nemzetünk nemes barátnőnek, Lord Newtonnak portráját készítette és ahol Ashtonban, a Rothschildok birtokán a család leendő fejt, a fiatal Victor Rothschildot fogja lefesteni.

JAMBOREE. 1924. 10—24. Aug. Kopenhagen. Bleistift- u. farbigc Pastellzeichnungen von Ludwig Márton. 1925. Leipzig, Offset-Verlag. 68. l. — A tavalyi nagy nemzetközi cserkészversenynek állított művészi emléket Márton Lajos budapesti festőművész és rajztanár, aki maga is résztvevő tanítványaival a versenyen. Ennek érdekes jeleneteit, a résztvevő sokféle nemzet és emberfaj jellemző típusait részint ceruzarajzokban, részint színes krétával rögzítette meg s ezeket kiválóan sokszorosította a fentnevezett kiadócégg. Mivel a szöveg egészen rövid s szinte mellékes, a rajzok megértése pedig nincs nyelvhez kötve, remélhető, hogy ez a díszes album távoli országokba is elviszi a magyar művész munkáit. A rajzok stílusosan illeszkednek a ceruza anyagi sajátosságaihoz, vázlatzerűségük pedig fokozza érdekességüket.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE. A M. Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtárának Közlönye. Új folyam. XXXI. k. 1—4. füz. 1924. Hóman Bálint: *Apponyi Sándor*. Megemlékezés a magyar bibliophiliek fejedelmének nyolcvanadik születésnapjáról és nemes elhatározásáról, mellyel páratlan gyűjteményt, a Bibliotheca Apponyiandát a M. N. Múzeumnak adományozta. A cikk után az ajándékozási okirat, valamint a gr. Apponyi Sándor Magyar Könyvtáról a nemzetgyűlés elé terjesztett törvényjavaslat szövege következik. — Hoffmann Edith: *Christophoro Persona Agathias-fordításának néhány példányáról*. (Négy hasonmásal.) A szerző hat példányát tárgyalja Agathias De Bello Gothorum c. művének, mi Christophoro Persona, a római humanista, fordított görögből latinra. E hat példány művészi díszítés tekintetében két, egymástól eltűrt típust mutat. Az első típushoz az a három kódex tartozik, melyet a fordító *Beatrix királynénak*, Medici Lorenzónak és IV. Sixtus pápának ajánlott. Ezek mindkét címlapján tarka virágdíszs látható s valamennyi azonagy művész munkája. A többi három példány a másik típusra való s fehér írdafonattal van díszítve. Egyikük *Mátyás királynak*, a másik Ferdinánd nápolyi királynak van ajánlva, a harmadik befejezetlen, erről tehát nem állapítható meg, kinek volt szánva; talán Lodovico Sforzának. Mind a hat kódex művészi díszítése jellegzetesen nápolyi, úgyszintén nápolyi duktusra vall írásuk is. A Medici-példányban a másoló is meg van nevezve: Clemens Salernitanus, ki a nyolcvanas években kimutatható Nápolyban. A kéziratok keletkezési idejét illetőleg a szerző valószínűségi okok alapján arra következtet, hogy ez az 1483—1484 közé eső időre tehető. — Gulyás Pál: *A könyvsors Magyarországon a legrégibb időktől napjainkig*. (Harmadik befejező közlemény.) Ismerteti a tudományos könyvtárak keletkezését és fejlődését a XVIII. század vége óta, majd a közművelődési és népkönyv-

írák ügyének fejlődését a múlt század közepétől fogva. Tárgyalja a könyvtárak elhelyezését és felszerelését, állományát és gyarapodását, könyvanyaguk könyvtári feldolgozását, kezelésüket és használatukat. Végül szemléltet fontosabb magánkönyvtáraink a XVIII. sz. utolsó harmadától kezdve V. gr. Teleki Sámuel kancellártól ma is élő legnevezetesebb bibliophiljainkig. A tanulmány határjelzővé lett 1920. év a trianoni béke időpontja, melynek rendelkezése értelmében 603 tudományos könyvtár, együttesen 5,243,997 kötettel, vált le az ország testéről. — Madzsar Imre: *A korszadonoki legendakézirat*. A párisi Bibliothéque Mazarine ms. 1733 jelzésű kéziratának magyar szentek legendáit tartalmazó részéről megállapítja, hogy magyar ősnymutatónyólvól (*Legendae sanctorum regni Hungariae etc.*) készült másolat, minek legendáink szövegkritikája szempontjából értéke nincs, legfeljebb valami érdekesebb kapcsolat emlékkét érzé hazánk és a brabanti kolostor között. — Révész Tivadar: *Szilágyi Sándor levelezése*. Ismerteti Szilágyi Sándornak a Magyar Történelmi Társulat örök letérjeként a M. N. Múzeum könyvtárában elhelyezett, 7110 darabot magabafoglaló levélgyűjteményét s közli a 664 levélről névsorát. — Az *Adattár*-ban Lukinich Imre hat könyvtörténeti adalékot közöl Pozsony városának levéltáráról; Szittay Dénes egy ismeretlen görögnyelvű *Corvin-kódex*-nek a Jézusársasága tulajdonában levő, Germaniae 188. Jézusévkötetben felfedezett nyomát és leírását közli; Ferenczi Zoltán és Havran Dániel pedig Szabó K. Régi M. Könyvtárának I. és II. kötetéhez közölnek adalékokat. — A *Szakirodalom* rovatában többek között Bornemisza P. Elekirtatólgozásának fotólitografiál hasonmásáról, Hevesy Andor La Bibliothéque du Roi Matthias Corvin c. művéről s Leroquais abbának a francia nyilvános könyvtárak miszkönyveit feldolgozó katalógusáról találunk ismertetést. — A *Vegyes közlemények*-ben személyi vonatkozású hírek kivül a M. N. Múzeum 1924. évi Kossuth-emlékkiállításáról, valamint a névtelen „székely-asszony” nemeslelkű adománya útján az Orsz. Széchenyi Könyvtárnak juttatott Magyar Asszonyok Könyvtáráról kapunk tájékoztatást.

A MAGYAR BIBLIOPIL SZEMLE második évfolyamát megváltozott köntősbén kezdte meg. A hét iv terjedelmű vaskos kettős füzetet az Egyetemi Nyomda nyomtatta és ez a régi, sok kivólót alkotott intézményünk az a folyóirat tipografiál kiállításával teljesen méltónak bizonyult a gyomai Kner-nyomdához, mely a folyóirat első évfolyamának számlát nyomtatta. Szébb dícséretet ennél aligha mondhatnánk. A kettős füzet tartalma igen gazdag. Művészeti vonatkozású cikkeket kettőt találunk benne: az egyikben Lukinich Imre mutatja be Szelepcshény György esztergomi érseket, mint rézmetszőt. Szelepcshény római tanulása idején

metszette rézre Pázmány Péter arcképét. A másik cikkben Hoffmann Edith megállapítja egy Salzburgnak őrzött miniatűrfestéses kódexről, hogy az Pálóczy György, Zsigmond király uralkodása idején esztergomi érsek tulajdona volt. Ezt a festelt kódexet összeveti a Nemzeti Múzeumnak egy hátrýára írott Missalejával, amelyről szintén ismeretes, hogy Pálóczy György volt a gazdája. Ez a művészet-pártoló főpap ilyenformán bizonyos szerepet játszott korai miniatűrfestésünkben, amelynek éppen Zsigmond király korából alig maradt emléke. Értékes tanulmányát két képes táblával is illusztrálja Hoffmann Edith. A folyóirat e kettős számába Berzeviczy Albert, Voinovich Géza, Végli Gyula is, továbbá a szerkesztő Sikabonyi Antal és mások írtak érdekes cikkeket. Gazdag tartalmú rovatok sorakoznak a hosszabb-rövidebb tanulmányok mellé.

THE ART WORLD (Le Monde des Arts) kettős címmel angol és francia nyelvű új művészeti folyóirat indult meg Brüsszelben. George Chapellier, Gaston Neumans és Henri Simoni szerkesztésével. A két előbb említett ismert belga műkereskedő. Folyóiratuk első számában néhány érdekes kisebb cikk jelent meg. Paul Ganz, a neves baseli műtörténész és Holbein-szakértő néhány holbeini anekdotát mond el, a kitűnő Tancred *Borenius* egy újralfedezett Terburg-képet mutat be. Ülve levelet olvas egy fiatal lány, előtte levelet kalappal a szakállas férfi, ki a levelet hozta. A kép történetét 1797-ig követhetjük. Ezidő szerint angol magánkézben van. A képnak eddig is ismeretes volt egy másolata, melyet Hofstede de Groot még nemrégiben Terburg eredetijének hitt. Jan Vermeer van Delftnek is közli két eddig ismeretlen művét a folyóirat. Az egyik interieur, benne a művész egyéb képeiről ismert alakú butorok (az oroszánlőben végződő támlájú karosszék), az előtérben egy kis cicát ölelgető leányka, mellette egy kisutya. A másik csendélet, melynek közepé egy ételekkel megrakott fémfalapú Üvegfal, mellette önkupakos agyagkanecsó, egy pohár bor, fél citrom. Thore-Bürger óta, aki Vermeert úgy-ahogy fölfedezte, sűrűn ássák ki az ismeretlenségéből a mester elfeledett és eltállódott műveit.

AKSELI GALLÉN-KALLELÁVAL, finn festvéreinknek a mi körünkben is jól ismert és nagyra tartott kiváló művészeivel foglalkozik egy új nemzetközi folyóiratnak, a *Fenno-Ugrid*-nak most megjelent második száma. A *Finniség Szövevénye*-nek Rokonnépek Osztyája adja ki három nyelven: magyarul, finnül és észtil ezt a szép kiállítású, jó papíron nyomtatott gazdag tartalmú folyóiratot. Bennünket itt belőle elsősorban Rafael *Engelberg*-nek Gallén-Kalleláról írt tanulmánya érdekli, melyben a szerző kevés szóval találóan jellemzi a nagy

festőművészt. Akseli Gallén híres műveinek, a Kalevala cselekményét illusztráló képeinek reprodukciói kísérik a szöveget. A cikket Gallén-nak laposan traktált plakettje, Alpo Sailon szobrász szép munkája díszíti.

AKADÉMIAI ÉRTESÍTŐ. XXXVI. 421—425. füzet. Közli *Hauszmann* Alajos t. t. szétfoglalójának kivonatát Budapest építési fejlődésének történetéből címmel.

SZÁZADOK. LIX. 4—6. sz. *Rédey* Tivadar: jókai és a történelem. A kritikai szemlében Z. ismerteti a *Petrovics* Elek szerkesztésében megjelent Szépművészeti Múzeum Évkönyvének 3. kötetét, Oroszlán Zolján pedig *Pigler* Andornak, a győri Szt. Ignác-templom- és mennyezetképeiről szóló monografiáját.

ATHENAEUM. XI. 4—6. füzet. *Magyary-Kossa* Gyula: Adatok a magyar géniusz biológiájához. *Onfik* László: A művészet és határol. A füzet ismerteti Meumann Ernő: Az esztétika rendszere, Dilthey: Élmény és költészet c. most megjelent műveit.

A SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG BARÁTAINAK KÖRÉBŐL

KEDVEZMÉNY A SZINYEI-TÁRSASÁG BARÁTAI KÖRÉNEK TAGJAI SZÁMÁRA. A Szinyei-Társaság első kiadványának, a *„Szinyei-Emlékkönyv”*-nek néhány példányát még kapható. Ebben a könyvben Berzeviczy Albert, Diváld Kornél, Lázár Béla, Lyka Károly, Meller Simon, Molnár Géza és Petrovics Elek írtak a nagy mesterről cikkeket és tanulmányokat. A Barátok Körének tagjai e könyvet levelezőlapon (Szinyei-Társaság Budapest, I., Villányi-út 12.) rendelhetik meg. Ára fűzve 20.000 korona, kötve 24.000 korona és az utóvétel költsége.

IVÁNYI-GRÜNWARD BÉLA kézzel színezett litográfiáit a Szinyei-Társaság Barátai Körének tagjai 10% kedvezménnyel kaphatják a művésznél. (Deák Ferenc-tér 3. V. em.)

HERMAN LIPÓT rajzalbumát a tagok 25%-os kedvezménnyel kapják 45.000 koronáért. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

A jelen számunkban bemutatott képek a feldebről főlvételek és a 234., 235. oldalakon közöltek kivételével mind Budapest székesfőváros közönségének tulajdonából valók.

A szerkesztésért felelős: Dr. Majovszky Pál.

Kiadó: Nagy Ernő.

Szerkesztőség: Erzsébet-kürtút 5. II. Szerkesztőség őrök: kedd d. e. 11—12, péntek d. u. 5—6.

Magyar Művészet. 1925. 4. szám.